

PAPER DETAILS

TITLE: GENÇLIK MERKEZLERINE ÜYE GENÇLERİN TEMSİLCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNİN ÇESİTLİ DEĞİSKENLER AÇISINDAN KARSILASTIRILMASI

AUTHORS: E Olcay KARABULUT,Atilla PULUR

PAGES: 71-80

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/602224>

GENÇLİK MERKEZLERİNE ÜYE GENÇLERİN TEMSİLCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI*

E. Olcay KARABULUT¹ Atilla PULUR²

Geliş Tarihi: 24.12.2010
Kabul Tarihi: 7.10.2011

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki Gençlik Merkezleri'ne üye gençlerin temsilcilerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesidir.

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki 135 Gençlik Merkezi'ne üye gençlerin temsilcisi 19.73±2.20 yaş ortalamasına sahip 95 öğrenci oluşturmakta, örneklemini ise bu öğrenciler arasından 78 gönüllü genç temsil etmektedir.

Araştırmada Hepner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlaması ise Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır. Envanter, bireyin depresyon, diğer kişilerle ilişkiler, meslek seçme v.b. kişisel, sosyal problemleri çözme becerisini nasıl algıladığını ve değerlendirdiğini, ayrıca problem çözmedeki kendine güvenini, bireyin gerçek problem çözme yeteneğini değil, problem çözme becerisini nasıl algıladığını ve değerlendirdiğini ölçmektedir.

Temsilci gençlerin problem çözme becerilerinin ölçümünde iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. İlk bölüm, öğrencilerin demografik bilgilerinden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise, 35 maddeden oluşan ve problem çözme becerilerini ölçen likert tipi ölçek kullanılmıştır. Anketin güvenilirlik katsayısı $\alpha=0.809$ olarak bulunmuştur.

Araştırmada, istatistiksel verileri elde etmek için frekans, t- Testi ve Anova Testi T ve parametrik olmayan değerler için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlılık için ise 0.05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin cinsiyetleri ile envanterin aceleci yaklaşım alt boyutunda, okudukları okul türü ile kaçınan ve kendine güvenli yaklaşım alt boyutlarında, aile gelir durumu ile aceleci yaklaşım alt boyutunda, spor yapma durumu ile düşünen, kaçınan ve planlı yaklaşım alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşları ve temsil ettikleri bölge değişkenine göre envanter alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak, Gençlik Merkezleri'ne üye gençlerin temsilcilerinin yaş ve bölge değişkenine göre problem çözme becerilerinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet, öğrenim durumu, gelir ve spor yapma değişkenlerine göre problem çözme becerilerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Gençlik Liderleri, Gençlik Merkezleri, Problem Çözme.

A COMPARISON OF THE PROBLEM SOLVING SKILLS OF THE REPRESENTATIVES OF JUVENILES FROM YOUTH CENTERS BY DIFFERENT VARIABLES

ABSTRACT

This research aims to review the problem solving skills of juveniles from the Youth Centers in Turkey in terms of different variables.

The research population comprises 95 students between the ages of 19.73 ±2.20 who are the representatives of the juvenile members of 135 Youth Centers in Turkey. The sample group consists of 78 voluntary students.

The Problem Solving Inventory, developed by Hepner and Peterson (1982) and adopted into Turkish by Şahin, Şahin and Heppner (1993), has been used in the research. The inventory measures how individuals percept and evaluate depression, inter-personal relations, career choices etc, their problem solving abilities, not their actual abilities. It also measures their self-confidence in problem-solving.

* Bu çalışma 11. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Ahi Evran Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kırşehir. e-posta: eolcayyucel@ahievran.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara. e-posta: pulur@gazi.edu.tr

A duplex questionnaire has been applied to measure the problem solving skills of the sample. The first part consists of demographic information on the students. The second part comprises a likert scale that has 35 items and measures the problem solving skills. The reliability coefficient of the questionnaire was $\alpha=,809$.

The frequency, t-test, Anova test and Kruskal-Wallis test were used to obtain statistical data. 0.05 significance level was selected.

According to research findings, there is a significant difference in the lower dimension of inventory's hasty approach in terms of gender and family income level variable, in the lower dimension of avoidant and self-confident in terms of the type of school, in the level dimension of considering, avoidant and a planned approach in terms of sporting variable. The inventory does not represent a significant difference in any lower dimension between age and region variable that they represent.

As a result, representative male student members of Youth Centers have a higher problem solving skills than female students. Four-year college education and active sporting have a positive effect on problem-solving skills. And also it has been determined that the high income levels have a negative effect on problem solving skills. However, it has been determined that there are no significant differences in the problem solving skills of the juveniles in the sample by age or region variables.

Key Words: Youth, Youth Leaders, Youth Centers, Problem Solving.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile insanın, yeme, içme, barınma, korunma, güvenliğini sağlama mücadelesi gibi çözüm bulması gereken problemleri de birlikte başlamıştır. Gittikçe karmaşık bir hal alan toplum yapısı, sosyal-ekonomik krizler ve teknolojik gelişmeler ile de insanlar, gittikçe artan ve çözümü karmaşılaşan problemlerle de karşı karşıya kalmaktadır (1). Problem çözme, kişinin günlük yaşamda karşılaştığı sorunlu durumlarda etkili başa çıkma yolunu bulabilmek için geliştirdiği ve ürettiği bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir süreçtir (2).

Problem çözerken bir hedefe ulaşmak için uğraşılır ancak hedefe ulaşmak için gerekli araçlar elde değildir. Bunun için hedefi alt hedeflere ve bu hedefleri daha alt hedeflere ayırmak gerekir. Bu süreç uygun aracı sağlayacak bir düzeye kadar devam eder. Problem çözen kimse basamaklar arasında geçiş yapabilir. Başaran (1993) problem çözme aşamaları genel olarak, 1. Problem çözme gereksinimi, 2. Problemi tanıma, 3. Çözüm seçenekleri arama, 4. Eylemi kararlaştırma, 5. Kararları uygulama ve 6. Çözümü değerlendirme olarak tanımlamaktadır (3).

Birey karşılaştığı güçlük ve çözmesi gereken bir durum karşısında, sahip olduğu tüm kaynakları harekete geçirmekte, problemin çözülebilmesine yönelik ipuçları ve bazı fikirler elde etmek amacıyla, daha önceden edindiği bilgileri gözden geçirmektedir. Bireyin problem çözmedeki başarısı, problem çözme becerisine bağlıdır (4).

Problem çözme becerisi, insan yaşamının tümünde etkili olan ve basitten karmaşığa bütün etkinliklerde yer alan önemli bir yaşam becerisidir. Bireylerin karşılaştıkları sorunlar, bazen basit eylemlerle, bazen oldukça yoğun bir düşünme ile, bazen ise sahip oldukları yeteneklerle çözülebilir (5). Karşılaşılan problemleri çözme becerilerinin gelişiminde eğitimin ve eğitim kurumlarının da katkısı büyüktür.

Gelişen dünyanın rekabetçi ortamında, ülke statülerini belirlemede önemli rol oynayan faktörlerden biri olan eğitimin, hedeflerinin çok iyi belirlenmesi, yeterli kaynağın ayrılması, bu hedeflere ulaşmada temel ilkelerin oluşturulması, niteliği ve niceliği artırıcı tedbirlerin alınması önem taşımaktadır. Bu tedbirlerin temelinde de, eğitim problemlerini ortadan kaldırma ve uygun eğitim ortamının oluşturulması gerekmektedir (6).

Çünkü öğrenciler bilgilerin alıcısı ve aktif kullanıcısı olduğundan, bilgiyi öğretmenden pasif bir şekilde alan öğrenci modeli yerini bilgiyi kullanarak problemlerini çözebilen öğrenci modeline bırakmak zorundadır. Bu nedenle, bireylerin karşılaştıkları problemler karşısında etkili çözümler üretebilmeleri için problem çözme becerilerine sahip olmaları ve bu becerileri kullanmaları sağlanmalıdır (7). Problem çözme çocukluktan itibaren öğrenilmekte, problem çözme becerileri ise okul yıllarında geliştirilmektedir (8). Bu nedenle, bireyin problem çözme konusundaki bilgi ve becerisi ancak etkili problem çözme hedef alacak bir eğitimle kazandırılıp, artırılabilir. Bu konuda en büyük görev ise öğretmenlerindir. Bu nedenle öğretmenlerin de etkili problem çözme becerisine sahip olması beklenmektedir (9).

Okul yaşamı, ülkemizde ve diğer ülkelerde genelde kaygı ve stres üretecek bir ortamın niteliğini taşımaktadır. Ergenler, birey olarak kendi sorunları ve gelişme sorunları olan kişilerdir. Ne yetişkindir ne de çocuktur. Çocukluktan yetişkinliğe geçme döneminin sıkıntılarını taşımaktadır. Kendi kimliğini bulma, toplumsal yönden yerel ve çocukluk döneminin değerlerini daha geniş toplumun ulusal ve evrensel değerlerini benimseme ve uzlaştırma, toplum değerlerine uyum sağlama, sosyal olgunluğa erişme durumundadır. Üniversite gençleri, sosyal olgunluğa erişmenin iki önemli boyutu olan "bağımsızlık" ve "cinsel" kimliğine uygun olan davranışları kazanmak zorundadır (10,11).

Bu zor yaşam düzeni içerisinde, gençler okul hayatının getirdiği yoğunluktan uzaklaşmak, sosyalleşmek ve ders haricinde boş zamanlarını aktif ve yaratıcı bir şekilde geçirmek için çeşitli kuruluş ve kurslara üye olmakta ve kendilerini geliştirme çabası içerisindeyler.

Türkiye'de boş zamanı değerlendirmenin önemini giderek anlaşılması sonucunda 1969 yılı programında açılması öngörülen "Gençlik ve Kültür Merkezleri"nin ilki Ankara'da 1969-70 yılında uygulamaya geçirilmiştir. Bu

KARABULUT, E.O., PULUR, A., “Gençlik Merkezlerine Üye Gençlerin Temsilcilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması”

merkezler 40 yıldır çok sayıda faaliyet ile ülke gençliğine hizmet vermektedir. Müzik, halk oyunları, spor eğitimi, izcilik, resim ve tiyatro bu merkezlerin başlıca faaliyet alanlarıdır (12).

Bu çalışmanın amacı, şehirlerde bulunan gençlik merkezlerine üye temsilci gençlerin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma Türkiye’deki gençlik merkezlerine üye gençlerin temsilcilerinin Problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 17-22 yaş arası, Türkiye’deki 135 Gençlik Merkezi’ne üye gençlerin (109600) temsilcisi 95 öğrenci oluşturmakta, örneklemi ise bu öğrenciler arasından yaş ortalaması 19.73 ± 2.20 olan 78 gönüllü genç temsil etmektedir. Temsilciler; gençlik çalışmalarında yer almaları, sporcu, sosyal, bilgili olmaları, gençlik merkezi üyesi olmaları, ilini temsil edebilecek bilgi, kültür vb. özelliklere sahip olmaları, kendini ifade edebilen, empati kurabilen vb. kişisel özelliklere sahip olmaları gibi özelliklere bakılarak özel olarak seçilen gençlerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Problem Çözme Envanteri

Çalışmada, Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen, Türkçe’ye uyarlaması ise Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır (13,14). Envanter, bireyin depresyon, diğer kişilerle ilişkiler, meslek seçme, boşanma vb. kişisel, sosyal problemleri çözme becerisini nasıl algıladığını ve değerlendirdiğini, ayrıca problem çözmedeki kendine güvenini, bireyin gerçek problem çözme yeteneğini değil, problem çözme becerisini nasıl algıladığını ve değerlendirdiğini ölçmektedir (15). Envanter kapsamı, 35 maddeden 6’lı likert ölçeği olarak oluşturulmuştur. Yanıtlanmasında birey, her madde için, hangi sıklıkta o maddelerdeki gibi davrandığını işaretler. Envanterin 6’lı likert cevaplama seçenekleri: “Her zaman böyle davranırım”, “Çoğunlukla böyle davranırım”, “Sık sık böyle davranırım”, “Arada sırada böyle davranırım”, “Ender olarak böyle davranırım” ve “Hiçbir zaman böyle davranmam” şeklindedir. Maddelerin bir kısmı olumlu, bir kısmı da olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçek, toplam puan ve alt ölçeklere ilişkin puanları vermektedir. Verilen cevaplara 1 ile 6 arasında değişen puanlar verilir. Puanlamada 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. Puanlama 32 madde üzerinden yapılır. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Envanterden alınabilecek puan ranjı, 32–192 arasındadır (13,16).

Tablo 1. Problem Çözme Envanteri Türkçe uyarlaması için puanların yorumlanması (15)

Alt Ölçekler	Ölçekten Alınan Puan Artıkça	Ölçekten Alınan Puan Düşükçe
Olumlu-istendik yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçekler (Düşünen, Kendine Güvenli, Değerlendirici, Planlı Yaklaşım)	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha AZ KULLANIR.	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha FAZLA KULLANIR.
Olumsuz-etkisiz yaklaşım biçimlerini ölçen alt ölçekler (Aceleci ve Kaçınan Yaklaşım)	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha FAZLA KULLANIR.	Kişi ilgili yaklaşım biçimlerini daha AZ KULLANIR.
PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ	Kişinin Problem Çözme Beceri Algısı OLUMSUZDUR.	Kişinin Problem Çözme Beceri Algısı OLUMLUDUR.

Çalışma Gençlik Merkezleri’ne üye olan gençler ile sınırlıdır. İstatistiksel bulgular SPSS 13.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Bulgulara ulaşmak için, frekans ve yüzde değerleri, ortalama ve standart sapmalar, t- Testi ve Anova Testi yapılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin veri toplama aracı araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın anketleri Gençlik Merkezi Üyesi gençlerin temsilcilerine toplantı esnasında verilmiş, anket ile ilgili sözel bilgi verildikten sonra cevaplamaları istenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 15 paket programında değerlendirilmiştir.

Verilerin İstatistiki Analizi

Araştırmada, istatistiksel verileri elde etmek için frekans, t- Testi ve Anova Testi T ve parametrik olmayan değerler için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlılık için ise 0.05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

BULGULAR**Tablo 2.** Araştırma Grubuna Ait Demografik veriler

Değişkenler	F	%	
Bölge	Marmara	12	15.4
	Ege	8	10.3
	Akdeniz	9	11.5
	İç Anadolu	14	17.9
	Karadeniz	15	19.2
	Doğu Anadolu	14	17.9
	G.Doğu Anadolu	6	7.7
Cinsiyet	Kız	33	42.3
	Erkek	45	57.7
Yaş	17-18	27	34.6
	19-20	25	32.1
	21-22	26	33.3
Okul Türü	Lise	37	47.4
	2 yıllık Üniv.	5	6.4
	4 Yıllık Üniv.	36	46.2
	Kötü	4	2.6
Aile Gelir Durumu	Orta	39	52.6
	İyi	30	42.3
	Çok iyi	5	2.6
	Aktif	44	56.4
Spor Yapma Durumu	Seyirci	7	9
	Sağlık	20	25.6
	Yapmıyor	7	9

Tablo 2 incelendiğinde; grubun 12'sinin (% 15.4) Marmara Bölgesinden, 8'inin (% 10.3) Ege Bölgesinden, 9'unun (% 11.5) Akdeniz Bölgesinden, 14'ünün (% 17.9) İç Anadolu Bölgesinden, 15'inin (%19.2) Karadeniz Bölgesinden, 14'ünün (% 17,9) Doğu Anadolu Bölgesinden ve 6'sının da (%7.7) G. Doğu Anadolu Bölgesinden geldiği görülmektedir. Grubu oluşturanların 33'ü (% 42.3) kız, 45'i (% 57.7) erkektir. Öğrencilerin 27'si (% 34.6) 17-18 yaş, 25'i (% 32.1) 19-20 yaş, 26'sı da (% 33.3) 21-22 yaşları arasındadır. Lise'de okuyanların sayısı 37 (% 47.4), 2 yıllık üniversite de okuyanların sayısı 5 (% 6.4), 4 yıllık üniversite de okuyanların sayısı ise 36 (% 46.2)'dir. Öğrencilerin 4'ü (%2.6) aile gelir seviyelerini kötü olarak tanımlarken, 39'u (% 52.6) orta, 30'u (% 42.3) iyi, 5'i de (% 2.6) çok iyi olarak tanımlamaktadır. Grubun spor ile ilişkisine bakıldığında ise; 44'ünün (% 56.4) aktif olarak spor yaptığı, 7'sinin (% 9) seyirci olarak spor ile ilgilendiğini, 20'sinin (% 25.6) sağlık için spor yaptığını ve 7'sinin de (% 9) spor yapmadığı görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin PÇE Alt Boyutlarına Ait Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t- Testi Sonuçları

Alt boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Aceleci Yaklaşım	Kız	33	30.33	7.09	76	-2.023	.047*
Düşünen Yaklaşım	Erkek	45	27.44	6.12	76	-.635	.527
Kaçıngan Yaklaşım	Kız	33	10.93	3.32	76	-.442	.660
Değerlendirici Yaklaşım	Erkek	45	11.51	4.31	76	-.425	.672
Kendine Güvenli Yaklaşım	Kız	33	9.45	3.68	76	-.529	.598
Toplam	Erkek	45	9.86	4.33	76	.141	.204
	Kız	33	6.66	2.91			
	Erkek	45	6.91	2.17			
	Kız	33	16.78	4.69			
	Erkek	45	16.20	4.95			
	Kız	33	48.93	4.56			
	Erkek	45	47.77	3.45			

KARABULUT, E.O., PULUR, A., “Gençlik Merkezlerine Üye Gençlerin Temsilcilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması”

Tablo 3’de elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerinin “Aceleci Yaklaşım” alt boyutu puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(76)} = -2.023$; $p < .05$). Kız öğrencilerin puanlarının ($\bar{x} = 30.44$), erkek öğrencilerin puanlarına ($\bar{x} = 27.33$) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin PÇE alt boyutlarına ait puanlarının temsil ettikleri bölge değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	KT.	sd	KO	F	P
Aceleci Yaklaşım	G.ararası	221.54	6	36.92		
	G.içi	3383.17	71	47.65	.775	.592
	Toplam	3604.71	77			
Düşünen Yaklaşım	G.ararası	64.67	6	10.78		
	G.içi	1114.66	71	15.70	.687	.661
	Toplam	1179.34	77			
Kaçıngan Yaklaşım	G.ararası	144.07	6	24.01		
	G.içi	1118.53	71	15.75	1.524	.183
	Toplam	1262.61	77			
Değerlendirici Yaklaşım	G.ararası	16.25	6	2.70		
	G.içi	463.86	71	6.53	.415	.867
	Toplam	480.11	77			
Kendine Güvenli Yaklaşım	G.ararası	199.64	6	33.27		
	G.içi	1591.65	71	22.41	1.484	.196
	Toplam	1791.29	77			
Planlı Yaklaşım	G.ararası	47.19	6	7.86		
	G.içi	708.34	71	9.97	.788	.582
	Toplam	755.53	77			

Tablo 4’de görüldüğü üzere, yapılan ANOVA Testi analizi sonuçları, öğrencilerinin bölge değişkenine göre envanterin (PÇE) her bir alt boyutu için anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin PÇE alt boyutlarına ait puanlarının yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

	Grup	N	$\bar{X}$	s	Varyansın Kaynağı	KT.	sd	KO	F	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	1	27	30.74	8.37	G.ararası	165.15	2	82.57			
	2	25	29.36	5.61	G.içi	3439.56	75	45.86	1.801	.172	
	3	26	27.23	5.86	Toplam	3604.71	77				
Düşünen Yaklaşım	1	27	10.37	3.36	G.ararası	54.39	2	27.19			
	2	25	12.40	3.91	G.içi	1124.95	75	14.99	1.813	.170	
	3	26	11.11	4.30	Toplam	1179.34	77				
Kaçıngan Yaklaşım	1	27	9.74	4.25	G.ararası	7.42	2	3.71			
	2	25	9.28	4.74	G.içi	1255.18	75	16.73	.222	.801	
	3	26	10.03	3.11	Toplam	1262.61	77				
Değerlendirici Yaklaşım	1	27	6.44	2.59	G.ararası	20.82	2	10.41			
	2	25	7.56	2.88	G.içi	459.28	75	6.12	1.700	.190	
	3	26	6.46	1.83	Toplam	480.11	77				
Kendine Güvenli Yaklaşım	1	27	16.07	4.20	G.ararası	30.72	2	15.36			
	2	25	17.36	5.20	G.içi	1760.57	75	23.47	.654	.523	
	3	26	15.96	5.10	Toplam	1791.29	77				
Planlı Yaklaşım	1	27	7.22	1.88	G.ararası	47.27	2	23.63			
	2	25	9.12	4.17	G.içi	708.26	75	9.44	2.503	.089	
	3	26	7.96	2.80	Toplam	755.53	77				

Tablo 5’de görüldüğü üzere, yapılan ANOVA Testi analizi sonuçları, öğrencilerinin yaş değişkenine göre envanterin (PÇE) her bir alt boyutu için anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin PÇE alt boyutlarına ait puanlarının okul türleri değişkenine göre Kruskal Wallis testi sonuçları

Alt Boyutlar	Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Fark
Aceleci Yaklaşım	Lise	37	39.16				
	2 Yıllık Üniv.	5	46.00	2	.443	.801	
	4 Yıllık Üniv.	36	38.94				
Düşünen Yaklaşım	Lise	37	37.65				
	2 Yıllık Üniv.	5	46.30	2	.768	.681	
	4 Yıllık Üniv.	36	40.46				
Kaçıngan Yaklaşım	Lise	37	33.76				
	2 Yıllık Üniv.	5	58.10	2	6.570	.037*	1-2
	4 Yıllık Üniv.	36	54.82				
Değerlendirici Yaklaşım	Lise	37	38.18				
	2 Yıllık Üniv.	5	28.70	2	1.878	.391	
	4 Yıllık Üniv.	36	42.36				
Kendine Güvenli Yaklaşım	Lise	37	39.20				
	2 Yıllık Üniv.	5	63.80	2	6.455	.040*	2-3
	4 Yıllık Üniv.	36	36.43				
Planlı Yaklaşım	Lise	37	37.57				
	2 Yıllık Üniv.	5	55.80	2	2.919	.232	
	4 Yıllık Üniv.	36	39.22				

*p= 0.05 düzeyinde anlamlı

Gruplar: 1: Lise, 2: 2 yıllık üniv. 3: 4 yıllık üniv.

Tablo 6'da elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerinin "Kaçıngan Yaklaşım" alt boyutu puanları, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2_{(2)} = 6.570$; $p < .05$). 2 yıllık üniversite de ($\bar{x} = 58.10$) okuyan öğrencilerin puanlarının, lisede ($\bar{x} = 33.76$) okuyan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin "Kendine Güvenli Yaklaşım" alt boyutu puanları, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2_{(2)} = 6.455$; $p < .05$). İki yıllık üniversite de ($\bar{x} = 63.80$) okuyan öğrencilerin puanlarının, 4 yıllık üniversitede ($\bar{x} = 36.43$) okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin PÇE alt boyutlarına ait puanlarının aile gelir durumu değişkenine göre Kruskal Wallis testi sonuçları

Alt Boyutlar	Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	Kötü	4	44.75				
	Orta	39	37.18				
	İyi	30	39.29	3	6.001	.012	2-4
	Çok iyi	5	77.25				
Düşünen Yaklaşım	Kötü	4	42.00				
	Orta	39	37.80				
	İyi	30	39.62	3	3.849	.278	
	Çok iyi	5	69.75				
Kaçıngan Yaklaşım	Kötü	4	36.50				
	Orta	39	40.29				
	İyi	30	37.27	3	2.576	.462	
	Çok iyi	5	63.00				
Değerlendirici Yaklaşım	Kötü	4	25.25				
	Orta	39	41.82				
	İyi	30	38.35	3	2.144	.543	
	Çok iyi	5	25.25				
Kendine Güvenli Yaklaşım	Kötü	4	34.25				
	Orta	39	38.32				
	İyi	30	40.79	3	.594	.898	
	Çok iyi	5	47.75				
Planlı Yaklaşım	Kötü	4	18.50				
	Orta	39	43.10				
	İyi	30	35.98	3	3.726	.293	
	Çok iyi	5	44.75				

*p= 0.05 düzeyinde anlamlı.

Gruplar: 1: Kötü, 2: Orta, 3: İyi, 4: Çok iyi

Tablo 7’de elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerinin “Acelecı Yaklaşım” alt boyutu puanları, gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2_{(3)} = 6,001$; $p < .05$). Gelir seviyesini çok iyi olarak tanımlayan ($\bar{x} = 77.25$) öğrencilerin puanlarının, orta olarak tanımlayan ($\bar{x} = 37.18$) öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin PÇE alt boyutlarına ait puanlarının spor yapma durumu değişkenine göre Kruskal Wallis testi sonuçları

Alt Boyutlar	Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	X^2	p	Fark
Acelecı Yaklaşım	Aktif	44	42.69	3	6.751	.801	
	Seyirci	7	33.86				
	Sağlık	20	30.18				
	Yapmıyor	7	41.71				
Düşünen Yaklaşım	Aktif	44	38.44	3	8.170	.043*	4-1 4-3
	Seyirci	7	50.57				
	Sağlık	20	33.70				
	Yapmıyor	7	61.64				
Kaçınan Yaklaşım	Aktif	44	39.48	3	10.852	.013*	4-1
	Seyirci	7	51.71				
	Sağlık	20	48.98				
	Yapmıyor	7	57.50				
Değerlendirici Yaklaşım	Aktif	44	36.68	3	4.024	.259	
	Seyirci	7	35.43				
	Sağlık	20	42.15				
	Yapmıyor	7	53.71				
Kendine Güvenli Yaklaşım	Aktif	44	39.40	3	1.254	.740	
	Seyirci	7	46.50				
	Sağlık	20	36.15				
	Yapmıyor	7	42.71				
Planlı Yaklaşım	Aktif	44	35.60	3	6.386	.094*	4-1
	Seyirci	7	44.36				
	Sağlık	20	49.92				
	Yapmıyor	7	57.93				

*p= 0,05 düzeyinde anlamlı. Gruplar: 1: Aktif, 2: Seyirci , 3:Sağlık için , 4:Yapmıyor

Tablo 8’de elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere, öğrencilerinin “Düşünen Yaklaşım” alt boyutu puanları, spor yapma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2_{(3)} = 8.170$; $p < .05$). Spor yapmayan ($\bar{x} = 61.64$) öğrencilerin puanlarının, aktif sporcu ($\bar{x} = 38.44$) öğrencilerin ve sağlık için spor yapan ($\bar{x} = 33.70$) öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin “Kaçınan Yaklaşım” alt boyutu puanları, spor yapma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2_{(3)} = 10.852$; $p < .05$). Spor yapmayan ($\bar{x} = 57.50$) öğrencilerin puanlarının, aktif sporcu ($\bar{x} = 39.48$) öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin “Planlı Yaklaşım” alt boyutu puanları, spor yapma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2_{(3)} = 6.386$; $p < .05$). Spor yapmayan ($\bar{x} = 57.93$) öğrencilerin puanlarının, aktif sporcu ($\bar{x} = 35.60$) öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Gençlik merkezlerine üye olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrencilerin cinsiyetleri ile envanterin acelecı yaklaşım alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 3; $p < .05$). Envanterin çözümlenmesinde olumsuz yaklaşım biçimlerinin puanlarının yüksek olması olumsuz problem çözme becerisi olarak yorumlanmakta olduğundan, kızların erkek öğrencilere göre daha olumsuz problem çözme becerisine sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuç, kız öğrencilerin bir problem ile karşılaştığında acelecı ve sabırsız davrandıkları, erkeklerin ise daha sistemli ve planlı davrandıkları şeklinde yorumlanabilir. Şahin ve ark. (1993), Barut ve Yılmaz (2000), Ferah

(2001), Katkat (2001), İnce ve Şen (2006), Karabulut (2009), farklı gruplarla yapmış oldukları çalışmalarda, problem çözme becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir (14, 17, 15, 18, 19, 1). Bu çalışmalar araştırma bulguları ile paralellik arz etmektedir. Taylan (1990), Basmacı (1998), Tümkaya ve İflazoğlu (2000), Tanrıkulu (2002) ise problem çözme becerileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark tespit edememiştir (20, 5, 21, 22). Sonuçlardaki bu farklılığa araştırma gruplarının farklılığının ve bireylerin kişilik özelliklerinin neden olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin bulundukları bölge değişkenine göre envanter (PÇE) alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Tablo 4; $p>.05$). Bu durumda, öğrencilerin bulundukları bölgenin problem çözme becerilerini etkilemediği bir problemle karşılaştığında aynı yaklaşımı sergiledikleri söylenebilir. Bu sonuç, teknolojinin hızla gelişmesi ve teknolojik hizmetlerin ülkenin her yerine ulaşması, insanların kültür, bilgi, geleneklerinin gelişmesi ve kültürel yaşamın benzerlik göstermesinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Saygılı (2000), Türkçapar (2007) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin yetiştikleri veya bulundukları sosyal çevrenin problem çözme becerilerini etkilemediğini tespit etmişlerdir (23, 24). Bu çalışmalar araştırma bulgularını desteklemektedir.

Öğrencilerin yaş değişkenine göre envanter (PÇE) alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Tablo 5; $p>.05$). Bu durumda, öğrencilerin yaşlarının problem çözme becerilerini etkilemediği, bir problemle karşılaştığında aynı yaklaşımı sergiledikleri söylenebilir. Litaretüre göre geçmiş yaşantı ve deneyimlerin problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (25, 26, 27). Çalışmamızdaki sonuçla uyumsuzluğunun nedeni olarak, öğrenci yaşlarının birbirlerine yakın olduğu ve aynı gelişim dönemlerinde problemlerin çözümünde aynı yaklaşımı sergiledikleri söylenebilir. Çam (1995), Yurttaş (2001), Tanrıkulu (2002), Gonca ve İnce (2006), Çağlayan (2007), farklı gruplarla yaptıkları çalışmalarda problem çözme becerileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir (28, 29, 22, 30, 31) Bu çalışmalar araştırma bulgularını desteklemektedir.

Öğrencilerin okudukları okul türü ile envanterin (PÇE), kaçınan ve kendine güvenli yaklaşım alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 6; $p<.05$). Envanterin çözümlenmesinde olumsuz yaklaşım biçimlerinin puanlarının yüksek olması olumsuz, olumlu yaklaşım biçimleri puanlarının yüksekliğinin de olumlu problem çözme becerisi olarak yorumlanmaktadır. Bu durumda, 4 yıllık üniversitede okuyan öğrencilerin problem çözmede daha değerlendirci yaklaşım sergilediği yani olumlu problem çözme becerilerine sahip olduğu, 2 yıllık üniversitede okuyan öğrencilerin de problemler karşısında çekingen ve kaçınan yani daha olumsuz problem çözme becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ortaya çıkan bu sonuçlar, 4 yıllık üniversite eğitiminin, öğrencilerin problem çözme becerilerini olumlu etkileyebileceği, problemler karşısında daha kendine güvenli ve kararlı bir yaklaşım sergilemelerine katkıda bulunabileceği, ayrıca mezun olma, sınav kazanma, iş bulma gibi kaygıların araştırma bulgularını etkileyebileceği şeklinde yorumlanabilir. Saygılı (2000), Arslan (2001), Korkut (2002), farklı gruplarla yaptıkları çalışmalarda, okul türünün farklılığının problem çözme becerilerini etkilediğini tespit etmişlerdir (23, 32, 33). Bu bulgular araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin aile gelir durumu ile envanterin (PÇE), aceleci yaklaşım alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 7; $p<.05$). Ailesinin gelir durumunu orta olarak tanımlayan öğrencilerin, çok iyi olarak tanımlayan öğrencilere göre problem çözme becerilerinin aceleci yaklaşım boyutunda daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda, orta düzeyde gelire sahip olan çocukların problem çözerken, aceleci davranmadıkları, soğuk ve serinkanlı bir biçimde problemlerle başa çıkmaya çalıştıkları söylenebilir. Gelirleri yüksek ailelerde de çocuklarına sundukları çevresel olanakların zenginliği, onları daha hızlı düşünmeye ve hareket etmeye sevk ettiği, bu sebeple çocuklar her hangi bir sorunla karşılaştıklarında hızlı fikirler üreterek çözüme daha acele ulaşmaya çalıştıkları düşünülebilir. Bu düşünceler doğrultusunda, ailenin gelirinin yüksekliğinin aceleci yaklaşım boyutunda problem çözme becerilerini olumsuz etkilediği, bu çocukların bir problem durumunda çözüm için akıllarına gelen ilk fikri uyguladıkları, aceleci ve düşünmeden hareket ettikleri ve sonucun ne olacağını fazla düşünmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Shure ve Spivack (1982), Kasap (1997), İsrail (2003), Çağlayan ve ark. (2008), Pulur ve ark. (2010) farklı gruplarla yaptıkları çalışmalarda aile gelir durumu ile problem çözme becerileri arasında ilişki tespit etmişlerdir (34, 35, 36, 37, 38).

Öğrencilerin spor yapma durumu ile envanterin (PÇE), düşünen, kaçınan ve planlı yaklaşım alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 8; $p<.05$). Aktif spor yapan öğrenciler, spor yapmayanlara ve sadece sağlık için spor yapan öğrencilere oranla daha olumlu problem çözme becerilerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu bulgular, aktif spor yapan öğrencilerin, problemler karşısında düşünen, değerlendiren, cesaretli ve girişken, planlı ve programlı çözüm yolları aradıklarını, sonuçların olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmanın sonucunda, Gençlik Merkezleri'ne üye olan öğrencilerin temsil ettikleri bölge ve yaş değişkenine göre problem çözme becerilerinin anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, cinsiyet, okul türü, gelir durumu değişkenine göre problem çözme becerilerinin etkilendiği, aktif spor yapmanın da problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler geliştirilebilir;

- Öğrencilerin Gençlik Merkezleri'ne katılımı teşvik edilmelidir.
- Şehirlerde bulunan Gençlik Merkezleri'nde spor yapma olanağı geliştirilmelidir.
- Gençlik Merkezleri'ne üye olan öğrencilere problem çözme becerilerinin gelişimi amacıyla seminerler verilmelidir.
- Bu araştırma, Gençlik Merkezleri üyesi olan ve olmayan öğrenciler ile yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Karabulut, E.O., Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeliği Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Kişilik Özelliklerinin Bazı Değişkenler Bakımından Belirlenmesi ve Karşılaştırılması, G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2009.
2. D'Zurilla, T.J., Nezu, M., Development and Preliminary Evaluation of The Social Problem Solving, Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology, 2 (2), pp. 156-163. 1990.
3. Başaran, İ.E., Eğitim Yönetimi, Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1999.
4. Ağır, M., Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki, İstanbul Üniversitesi, Doktora Tezi, İstanbul, 2007.
5. Basmacı, S., Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 1998.
6. Gülşen, D., Farklı Lig Düzeyinde Oynayan Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere, Öğrenim Durumu ve Spor Yaşlarına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2008.
7. Öztürk, E., Ayvaz, A. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algı Düzeyleri ile Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Derslerindeki Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20- 22 Mayıs 2010), Elazığ, 738-742, 2010.
8. Sezen, G., Paliç, G., 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, Antalya-Turkey 2011
9. Polat, R.H. Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri ve Düşünme İhtiyacına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2008.
10. Korkmaz, A., Yüksek Öğretim Gençliğinin Problemleri, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/korkmaz.htm>, erişim tarihi: 22.05.2009 Okundu.
11. Özgüven, İ.E., Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Başetme Yolları Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7, s: 5-13. 1992.
12. Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı., <http://www.ghdb.gov.tr/genel-bilgi-ve-sube-mudurlukleri/vizyon-misyon.html>.ak İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010.
13. Heppner, P.P., Peterson, C., The Development and Implication of a Personal Problem- Solving Inventory, Journal of Counseling Psychology, 29 (1), pp. 66-75, 1982.
14. Şahin, N., Şahin, N.H., Heppner, P.P., Psychometric Properties Of The Problem Solving Inventory In a Group of Turkish University Students, Cognitive Therapy and Research, 17 (4), pp. 379-396, 1993.
15. Ferah, D., Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf, Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Açısından İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000.
16. Savaşır, I., Şahin, N.H., Bilişsel ve Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 1997.
17. Barut, Y., Yılmaz, M., Beden Eğitimi ve Spor Bölümüne ve Eğitim Fakültesine Devam Eden Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Uluslararası 1. Spor Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı, Ankara, 2000.
18. Katkat, D., Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması, Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2001.
19. İnce, G., Şen, C., Adana İlinde Deplasmanlı Ligde Basketbol Oynayan Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi, Ankara Üniversitesi Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4 (1), s: 5-10, 2006
20. Taylan, S., Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uygulama, Güvenlik ve Geçerlilik Çalışmaları, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1990.
21. Tümkaya, S., İflazoğlu, A., Çukurova Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Otomatik Düşünce ve Problem Çözme Düzeylerinin Bazı Sosyo- Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (6), s: 143-158, 2000.
22. Tanrıku, T., Yetiştirme Yurtlarında ve Aile Ortamında Yaşayan Ergenlerin Bilişsel Yapıları (Olumsuz Otomatik Düşünceler) ve Problem Çözme Becerileri Açısından İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
23. Saygılı, H., Problem Çözme Becerisi İle Sosyal ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2000.
24. Türkçapar, Ü., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri ile Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Strese Karşı Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
25. Thornton S., Çocuklar Problem Çözüyor, Gendaş Yayınları, İstanbul, s: 82-118-149. 1998.
26. Şahin, Z., Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Selçuk Üniv., Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1999.
27. Sonmaz, S., Problem Çözme Becerisi ile Yaratıcılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Marmara Üniv. Doktora Tezi, İstanbul, 2002.
28. Çam, S., Öğretmen Adaylarının Ego Durumları İle Problem Çözme Becerisi Algısı İlişkinin İncelenmesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 6, s: 37-42. 1995.
29. Yurttaş, A., Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Empati Becerileri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2001.
30. Gonca, İ., Şen, C., Adana İlinde Deplasmanlı Ligde Basketbol Oynayan Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4 (1), s: 5-10. 2006.

31. Çağlayan, HS., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğrenme Biçimleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi, Ankara, 2007.
32. Arslan, C., Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2001.
33. Korkut, F., Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimler Dergisi, 22, s: 177-184. 2002.
34. Shure, M.B., Spivack G., Interpersonal Problem Solving in Young Children: A Cognitive Approach to Prevention . American Jour of Com Psyc 10 (2):341-355. 1982
35. Kasap, Z., İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Problem Çözme Başarısı İle Problem Çözme Tutumu Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1997.
36. Israel, E., Problem Çözme Stratejileri, Başarı Düzeyi, Sosyo-Ekonomik Düzey ve Cinsiyet İlişkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2003
37. Çağlayan, HS., Taşgın, Ö., ve Yıldız, Ö., Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Niğde Üniv., BESBD, <http://dergi.nigde.edu.tr/index.php/besyodergi/issue/view/10>, erişim adresi:2 (1).03.08.2008 Okundu.
38. Pulur, A., Karabulut EO, Uzun A., Investigaton of Problem Solving Skills in 13-15 Years Old-Male Basketbol Players in Terms of Several Variables , Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport , Science, Movement and Health, Issue 2 suppl. 2010.